

Frumvarp til laga um stjórn fiskveiða Áhrif á starfandi sjávarútvegsfyrirtæki

19. ágúst 2011

Vinnudrög

Þessi drög að skýrslu eru unnin með fyrirvara um þær takmarkanir sem tiltekna eru í upphafskafli skýrslu, “Umfang og afmörkun verkefnis – fyrirvari”. Skýrslan inniheldur fjölmörg álitæfni sem þarfnast skýringa eða staðfestingar stjórnar félagsins. Skýrslan er enn í vinnslu og því áskilur Deloitte sér þann rétt að bæta við, eyða eða breyta skýrslunni eftir því sem þurfa þykir. Ekki má líta á þessa útgáfu sem endanlega og því verður að taka niðurstöðum hennar með þeim fyrirvara.

Að beiðni forsvarsmanna Landssambands íslenskra útvegsmanna (LÍÚ) og á grundvelli verksamnings milli Deloitte hf. sem verksala og LÍÚ sem verkkaupa, birtir Deloitte drög að álitum um áhrif fyrirbyggjandi lagafrumvarps um breytingu á stjórn fiskveiða nr. 827 á starfandi sjávarútvegsfyrirtæki. Um áfangaskýrslu er að ræða en unnið er að ítarlegri skýrslu um sjávarútveginn þar sem tekið verður á fleiri þáttum í kvótafrumvarpinu.

Á grundvelli fjölmargra ársreikninga sjávarútvegsfélaga frá árinu 2001 til 2010 og opinberra gagna, s.s. frá Hagstofu Íslands, Ríkisskattstjóra, Fiskistofu, Fjármálaráðuneytinu og Seðlabanka Íslands, hefur Deloitte lagt fram mat á áhrifum frumvarpsins á framtíðarrekstur starfandi sjávarútvegsfélaga. Í þessu sambandi er vakin athygli á eftirfarandi:

Aðstæður í framtíðinni og forsendur rekstrar eru háðar óvissu, sem veldur því að upplýsingar og áætlanir kunna að breytast í veigamiklum atriðum og hafa þannig áhrif á horfur fram í tímann.

Deloitte getur ekki borið ábyrgð á túlkun eða notkun á upplýsingum sem hér er að finna.

Í ljósi fyrirvara um ofangreind atriði tekur Deloitte ekki á sig ábyrgð af ákvörðunum sem teknar eru á grundvelli þessarar skýrslu.

Deloitte hf.

Þorvarður Gunnarsson

Löggiltur endurskoðandi / Eigandi
Deloitte hf.

Jónas Gestur Jónasson

Löggiltur endurskoðandi / Eigandi
Deloitte hf.

Sigurður Páll Hauksson

Löggiltur endurskoðandi / Eigandi
Deloitte hf.

Tengiliðir hjá Deloitte vegna þessarar skýrslu

Jónas Gestur Jónasson Eigandi

Sími: 580-3044 / 898-2495
Jonas.gestur.jonasson@deloitte.is

Þorvarður Gunnarsson Forstjóri / Eigandi

Sími: 580-3101 / 893-5128
Thorvardur.gunnarsson@deloitte.is

Deloitte hf.
Kt. 521098-2449
Smáratorgi 3
201 Kópavogur
Íceland
www.deloitte.is

Reikningshaldsleg áhrif vegna upptöku aflaheimilda

Keyptar aflaheimildir sjávarútvegsfyrirtækja gjaldfærast strax að fullu

Verði frumvarp til laga um stjórn fiskveiða samþykkt mun það hafa tvö konar áhrif á sjávarútvegsfyrirtækin. Annars vegar munu fyrirtækin missa núverandi aflaheimildir sínar og hins vegar munu þau fá nýtingarleyfi á aflaheimildum að ákveðnum skilyrðum uppfylltum.

Afskrift núverandi aflaheimilda

Verði frumvarpið samþykkt verða núverandi keyptar aflaheimildir gjaldfærðar strax að fullu í reikningsskilum sjávarútvegsfyrirtækja í samræmi við ákvæði ársreikningalaga og alþjóðlegra reikningsskilastaðla þar sem sú óefnislega eign verður ekki lengur til staðar. Vegna þessa lækkar eigið fé um samsvarandi fjárhæð.

IAS 38.112-113

Sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra fer með forsjá, vörslu og ráðstöfunarrétt auðlindarinnar. Veita má einstaklingum eða lögaðilum tímabundinn rétt til afnota eða hagnýtingar á auðlindinni gegn gjaldi. *1.mgr.1.gr Frumvarp til laga um stjórn fiskveiða*

Í frumvarpinu er handhöfum aflahlutdeilda veittur skammur tími til að ljúka samningi um nýtingarleyfi. Tefjist samningagerð umfram veittan frest af ástæðum sem stjórnvöldum verður ekki kennt um falla aflaheimildir hlutaðeigandi niður og falla til ríkissjóðs. *Ákvæði til bráðabirgða I. Frumvarp til laga um stjórn fiskveiða*

Eignfærsla nýtingarleyfis á aflaheimildir

Óvíst er hvort nýtingarleyfið á aflaheimildum verði eignfært. Því þarf að skoða samninginn um nýtingarleyfið, innihald hans og eðli, hvort hann uppfylli skilyrði um óefnislega eign samkvæmt IAS 38 og þar með skilyrði eignfærslu eða flokkist sem leigusamningur. *IAS 38.3, 6 & 9-10.*

Verði nýtingarleyfið eignfært er færð upp skuld á móti, eignfærslan hefur því engin áhrif á eigið fé. Reikningshaldsleg meðferð aflaheimildanna fyrir gildistöku laganna hefur engin áhrif á eignfærsluna.

Mögulegt er að litið sé á samninginn um nýtingarleyfi á aflaheimildum sem leigusamning samkvæmt IAS 17 og nýtingarleyfið því ekki eignfært.

Likur eru á að IAS 17 verði breytt þannig að eignfæra verði alla rekstrarleigusamninga. Verði þessi breyting samþykkt er enginn vafi á eignfærslu nýtingarleyfis á aflaheimildum.

IAS 17 – Leigusamningar

IAS 38 – Óefnislegar eignir

IFRS / IAS – Alþjóðlegir reikningsskilastaðlar

Áhrif á efnahag sjávarútvegsins

Verðmæti aflaheimilda um 181 ma.kr.

Verði frumvarpið samþykkt verða núverandi keyptar aflaheimildir gjaldfærðar strax að fullu í reikningsskilum sjávarútvegsfyrirtækja í samræmi við ákvæði ársreikningalaga og alþjóðlegra reikningsskilastaðla.

Samkvæmt gagnagrunni Deloitte¹⁾ er verðmæti aflaheimilda í efnahagsreikningi sjávarútvegsfyrirtækja í lok árs 2010 um 181 ma.kr. Aðrar eignir eru um 287 ma.kr. Heildarskuldir eru 360 ma.kr og eigið fé 108 ma.kr.

Á mynd **a)** sjáum við efnahagsreikning sjávarútvegsfyrirtækja í árslok 2010. Á mynd **b)** sést að með gjaldfærslu aflaheimilda hverfa um 181 ma.kr. úr efnahagsreikningi félaganna og eigið fé greinarinnar því orðið neikvætt um 73 ma.kr.

Við gjaldfærslu aflaheimilda hverfa um 181 ma.kr. úr efnahagsreikningi félaganna

¹⁾ Gagnagrunnur Deloitte um sjávarútvegsfyrirtæki

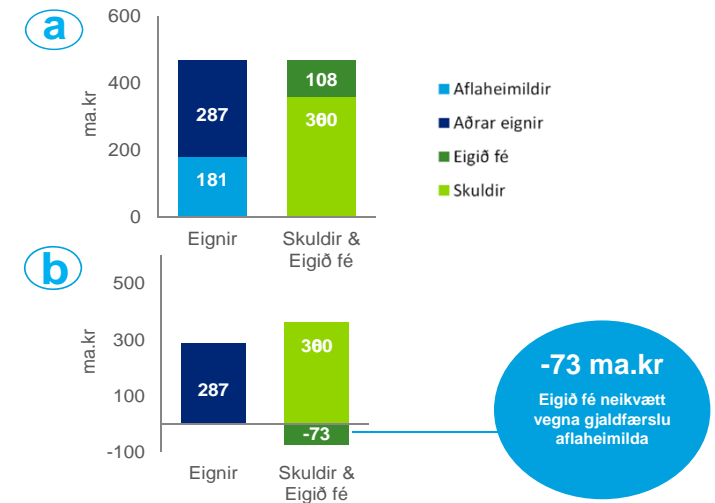
Deloitte hefur hafið söfnun á rekstrarupplýsingum sjávarútvegsfyrirtækja á Íslandi. Upplýsingarnar eru sóttar í ársreikninga fyrirtækjanna og settar í gagnagrunn. Upplýsingum er safnað saman fyrir tímabilið 2001 til 2010.

Skilgreining Deloitte á sjávarútvegsfélögum takmarkast við öll þau félög sem fengið hafa úthlutað aflaheimildum. Þannig miðast heildarmengi hvers árs við heildarúthlutaðar aflaheimildir í þorskígildum talið. Marktækni hvers árs er því mæld í því samanlögðu hlutfalli sem fyrirtæki í grunninum hafa ár hvert af úthlutaðum aflaheimildum.

Til að túlka rekstrartölur sjávarútvegsfyrirtækja í heild sinni eru rekstrartölur hvers árs vegnar upp með skráningarhlutfalli ársins.

Skráningarhlutfall fyrir árið 2010 er um 70%.

Áhrif á efnahag sjávarútvegsins

Áhrif á einstaka félög (dæmi)

Verðmæti aflaheimilda félagsins er um 825 m.kr.

Vilji lánadrottna til aðstoðar hverfur með gjaldfærslu aflaheimilda

Hér er tekið dæmi um áhrif sem gjaldfærsla aflaheimilda hefur á efnahagsreikning á starfandi sjávarútvegsfélag.

Félagið veltir um 800 – 900 m.kr á ári.

Stærsti hluti skulda félagsins er í erlendri mynt og hefur þarf að leiðandi hækkað mikið í efnahagsreikningi félagsins þar sem uppgjörsmýnt félagsins er í krónum og eigið fé er neikvætt.

Þrátt fyrir háar skuldir hafa lánadrottnar lýst yfir vilja til að aðstoða við lánalengingar þar sem rekstur félagsins er sterkur og hefur EBITDA hlutfall verið á bilinu 20% - 22% undanfarin ár.

Þessi staða er lýsandi fyrir mörg önnur sjávarútvegsfélög í greininni. Félag í góðum rekstri sem eru að vinna úr sínum skuldamálum í samvinnu við sína lánadrottna.

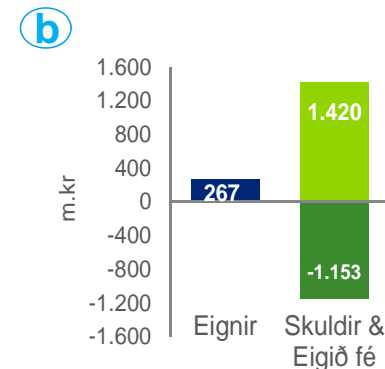
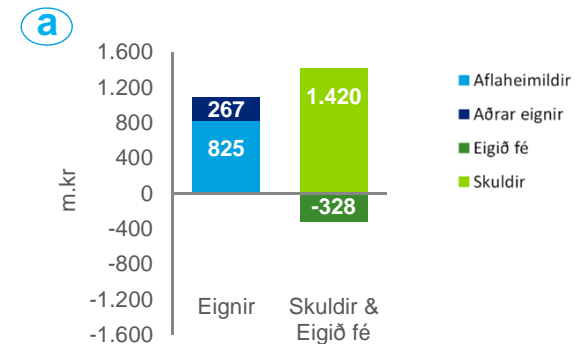
Gjaldfærsla

Eins og hjá mörgum öðrum sjávarútvegsfélögum þá er bókfært virði aflaheimilda stærsti liðurinn í eignum félagsins eða um 825 m.kr.

Með gjaldfærslu aflaheimilda hverfa þessar eignir úr efnahagsreikningi félaganna og mikið ójafnvægi myndast milli eigna og skulda. Þannig munu lánveitendur og kröfuhafar missa sínar helstu tryggingar og allur hvati til endurfjármögnunar á lánum félagsins horfinn.

Hjá félaginu sést í dæmi **b)** að við gjaldfærslu aflaheimilda myndast rúmlega 825 m.kr. „gat“ í efnahagsreikningi félagsins og eigið fé er neikvætt um 1.153 m.kr.

Áhrif á efnahag félagsins

Lykiltölur úr rekstri félagsins

Velta (m.kr.).....	800 - 900
EBITDA (m.kr.).....	160 - 190
EBITDA hlutfall.....	20% - 22%

Tekjuskattur – heimild til gjaldfærslu á keyptri/eignfærðri aflahlutdeild

Heimilt er að telja til rekstrarkostnaðar verðmæti keyptrar varanlegrar aflahlutdeildar ef þau falla niður

3.mgr.48.gr Tekjuskattslög

Verði frumvarpið samþykkt í óbreyttri mynd lækka tekjur ríkissjóðs af tekjuskatti sjávarútvegsfélaga næstu ár verulega frá því sem verið hefði að óbreyttu

Gjaldfærsla aflaheimilda

Í tekjuskattslögum kemur fram að heimilt er að telja til rekstrarkostnaðar verðmæti keyptrar varanlegrar aflahlutdeildar „ef þau falla niður eða hlutfallslega ef þau eru skert verulega lögum samkvæmt.“

3.mgr.48.gr Tekjuskattslög

Lagaákvæðið var lögfest með lögum nr. 118/1997 um breytingu á lögum um tekjuskatt og eignarskatt nr. 75/1981 (nú nr. 90/2003). Frumvarpið að lögum nr. 118/1997 gerði aðeins ráð fyrir skattalegri gjaldfærslu ef aflahlutdeildin félli niður. Alþingi samþykkti breytingartillögu sem gerði einnig ráð fyrir skattalegri gjaldfærslu ef aflahlutdeildin yrði skert verulega og þá hlutfallslegri gjaldfærslu.

Í greinargerð með frumvarpinu segir:

„Þar sem hér getur verið um að ræða réttindi sem kostað hefur verið verulega til þykir hins vegar rétt að heimilað verði að gjaldfæra þann kostnað ef réttindin falla niður, t.d. með því að núverandi fiskveiðistjórnunarkerfi verði lagt af“.

Greinargerð með frumvarpi

Í greinargerð með breytingartillögunni segir:

„[...] sérstaklega tekið fram að réttindin geti fallið niður, t.d. með því að núverandi fiskveiðistjórnunarkerfi verði lagt af. Til nánari skýringar á því hvað megi telja til rekstrarkostnaðar skv. 31. gr. telur meiri hluti nefndarinnar rétt að áréttu að verðmæti réttindanna teljast að fullu til rekstrarkostnaðar ef þau falla alveg niður. Séu verðmætin hins vegar skert verulega með lögum án þess að þau falli alveg niður telst verðmætaskerðingin hlutfallslega til rekstrarkostnaðar.“

Greinargerð með breytingartillögu

Skerðing eða niðurfelling

Ljóst virðist að skattaleg gjaldfærsla getur ekki byggst á ákvörðun ráðherra um minni heildarkvóta, enda þá tæpast um að ræða skerðingu lögum samkvæmt eins og ákvæðið áskilur eða að réttindin falli niður eins og gert er ráð fyrir í greinargerð með frumvarpinu. Þá er í greinargerð með frumvarpinu tekið sem dæmi um skerðingu ef núverandi fiskveiðistjórnunarkerfi yrði lagt af og styrkir það þá ályktun að heimildin taki ekki til ákvörðunar ráðherra um minni heildarkvóta, enda þótt um yrði að ræða verulega minni heildarkvóta.

Álit

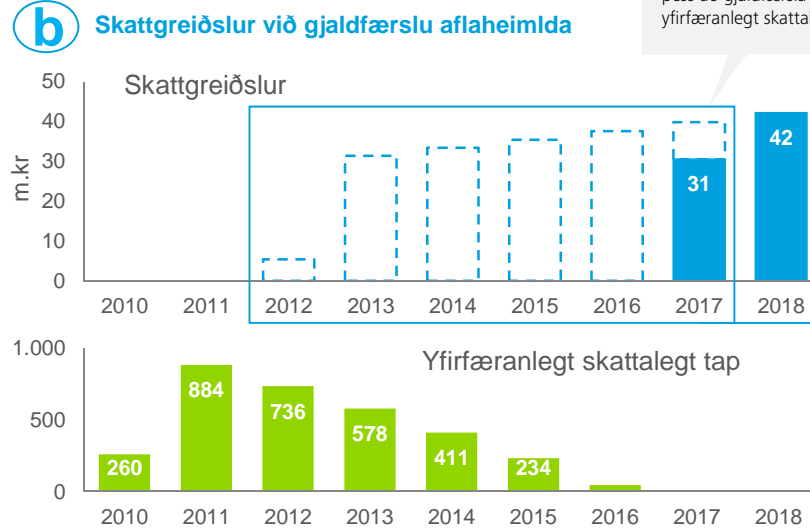
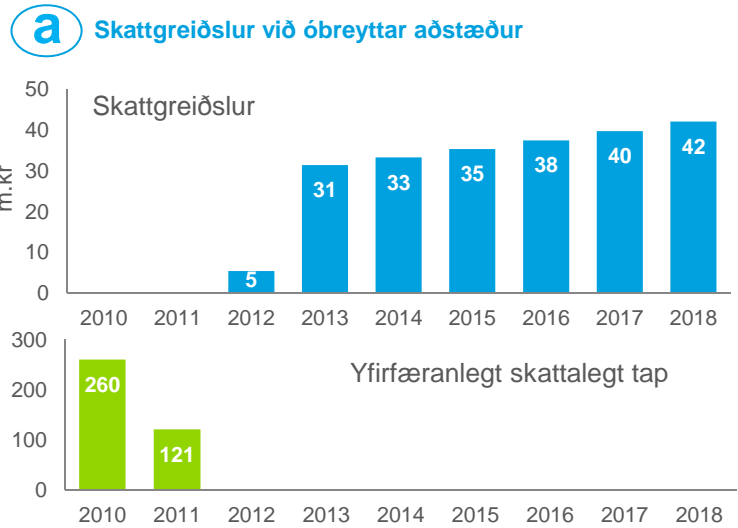
Frumvarp til nýrra laga um stjórn fiskveiða felur í sér skerðingu lögum samkvæmt, enda lagt til að núverandi fiskveiðistjórnunarkerfi verði lagt af og aflahlutdeild þar af leiðandi felld niður.

Verði þær aflahlutdeildir sem skattaðilar hafa áður keypt felldar niður (tekna af þeim) eins og gert er ráð fyrir í frumvarpinu þá telst skattalegt bókfært verð þeirra til rekstrarkostnaðar sem þýða mun umtalsvert lægri skattgreiðslur sjávarútvegsfélaga næstu ár en verið hefði að óbreyttu.

Verði þetta reyndin munu tekjur ríkissjóðs af tekjuskatti sjávarútvegsfélaga verða umtalsvert lægri næstu ár en verið hefði að óbreyttu.

Gjaldfærsla aflaheimilda og skattgreiðslur (dæmi)

Skattgreiðslur byrja ekki fyrr en árið 2017 vegna þess að gjaldfærsla aflaheimilda býr til yfirfæranlegt skattalegt tap í bókum félagsins.

-152 m.kr
Sem greiðast ekki í tekjuskatt á tímabilinu 2012-2017

Raunverulegt dæmi um áhrif gjaldfærslu

Hér að ofan sjáum við útreikninga fyrir íslenskt sjávarútvegsfélag þar sem athugað er hvaða áhrif gjaldfærsla aflaheimilda hefur á skattgreiðslur félagsins næstu ár. Félagið á yfirfæranlegt skattalegt tap að fjárhæð 260 m.kr. í lok árs 2010 sem undir óbreyttu rekstrarumhverfi klárast árið 2012 og félagið byrjar að greiða skatta eins sést í dæmi a). Þetta dæmi endurspeglar stöðu fjölmargra annarra sjávarútvegsfélaga sem eru að klára yfirfæranlega skattalegt tap sitt, sem myndaðist við gengishækkun á langtímalánnum félaganna árið 2008.

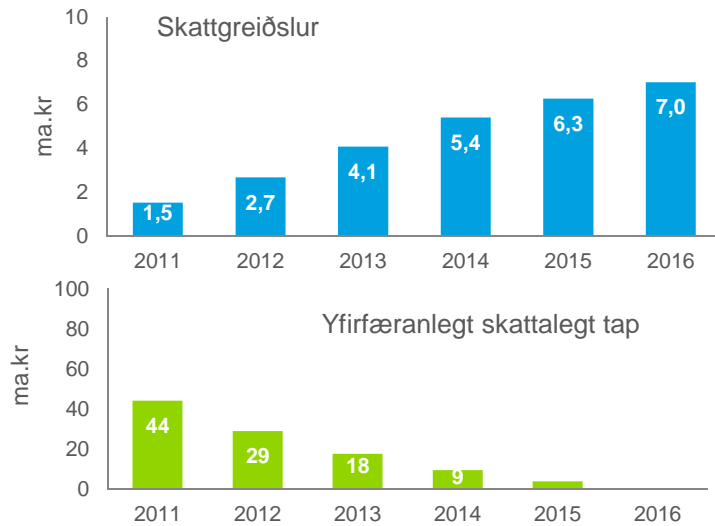
Í dæmi b) sjást áhrifin af gjaldfærslu allra aflaheimilda félagsins á rekstrarárinu 2011. Sú gjaldfærsla þýðir að yfirfæranlegt skattalegt tap eykst úr 260 m.kr. í 884 m.kr. að teknu tilliti til áætlaðs hagnaðar félagsins árið 2011. Þannig byrjar félagið ekki að greiða tekjuskatt fyrr en árið 2017.

Komi til gjaldfærslu aflaheimilda þykir auðsýnt að íslenska ríkið yrði af umtalsverðum skattgreiðslum frá greininni næstu árin.

■ Aflaheimildir ■ Aðrar eignir ■ Skuldir

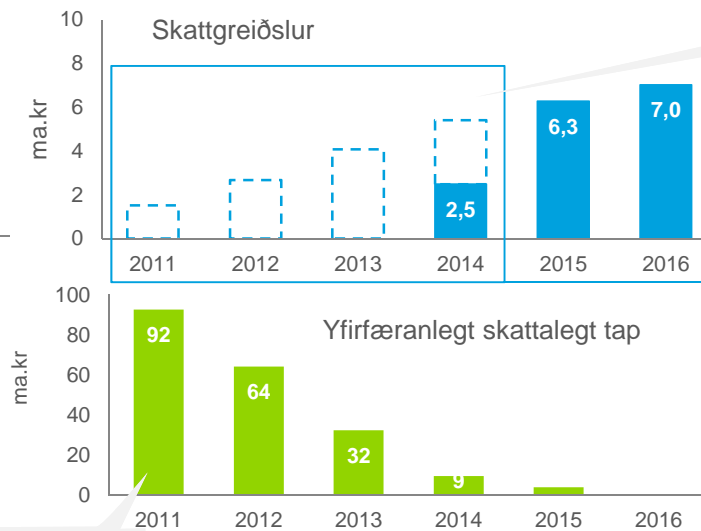
Gjaldfærsla aflaheimilda og skattgreiðslur – Greinin í heild sinni

a Skattgreiðslur við óbreyttar aðstæður

Skattalegt bókfært verðmæti allra aflaheimilda er um 56 ma.kr. samkvæmt upplýsingum frá Ríkisskattstjóra.

b Skattgreiðslur við gjaldfærslu aflaheimilda

Um 11 milljarðar króna eru ekki greiddir í tekjuskatt á næstu fjórum árum þar sem gjaldfærsla aflaheimilda myndar yfirfæranlegt skattalegt tap.

-11 ma.kr
Sem greiðast ekki í tekjuskatt á tímabilinu 2011-2014

Raunverulegt dæmi um áhrif gjaldfærslu

Hér að ofan sjáum við útreikninga fyrir sjávarútveginn í heild sinni. Í lok árs 2011 er áætlað að yfirfæranlegt skattalegt tap sjávarútvegsfyrirtækja sé um 44 ma.kr. sem nýtist þeim til ársins 2015. Samkvæmt gögnum Ríkisskattstjóra er skattalegt bókfært verðmæti aflaheimilda um 56 ma.kr. sem kæmu til gjaldfærslu í dæmi b) og hækkar yfirfæranlegt skattalegt tap í árslok 2011 í um 92 ma.kr. að teknu tilliti til áætlaðs hagnaðar ársins 2011. Þannig yrði ekki greiddur tekjuskattur fyrr en árið 2014 og frestaðar skatttekjur Ríkissjóðs á því tímabili yrðu um 11 ma.kr.

Deloitte.

Deloitte hf., an affiliate of Deloitte hf., is a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu ('DTT'), a Swiss Verein whose member firms are separate and independent legal entities. Neither DTT nor any of its member firms has any liability for each other's acts or omissions. Services are provided by member firms or their subsidiaries and not by DTT.

© 2011 Deloitte. All rights reserved.

Frumvarp til laga um stjórn fiskveiða – Áhrif á starfandi sjávarútvegsfyrirtæki – Drög – Ágúst 2011

© 2011 Deloitte